

**KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH
SLUŽIEB OBCE LUČIVNÁ
NA ROKY 2018 - 2023**

OBSAH

ÚVOD	3
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	4
1.1 Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov	4
1.2 Strategické podklady k spracovaniu komunitného plánu.....	9
2 ANALYTICKÁ ČASŤ.....	11
2.1 Analýza súčasnej situácie obce vo vzťahu k sociálnej a demografickej oblasti	11
2.1.1 Demografia obce	11
2.1.2 Školstvo.....	14
2.1.3 Zdravotníctvo	15
2.1.4 Služby v obci.....	16
2.2 Stav poskytovaných služieb v obci	21
2.3 Požiadavky prijímateľov sociálnych služieb.....	25
2.4 SWOT analýza sociálnej oblasti	25
3 STRATEGICKÁ ČASŤ.....	28
Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb	28
3.1 Rozvoj poskytovaných sociálnych služieb.....	28
3.2 Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb	29
3.3 Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb	30
ZÁVER.....	32
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	33

ÚVOD

Sociálne služby sú primárne ciele na podporu začleňovania ľudí do spoločnosti, zaistenie sociálnej súdržnosti a rozvinutie ich potenciálu v oblasti zamestnanosti a zamestnateľnosti obyvateľov. Pre slovenskú ekonomiku sú v súčasnosti charakteristické najmä nedostatok kapacity sociálnych služieb poskytovaných v domácom a komunitnom prostredí, potreba zabezpečenia udržateľnosti financovania sociálnych služieb, ako aj rozvoj ich kvality. Keďže zodpovednosť za túto oblasť je decentralizovaná, dostáva samospráva významné úlohy pri zabezpečovaní tejto oblasti.

Súčasná sociálna situácia niektorých skupín nie je vyhovujúca, v dôsledku čoho sa obec Lučivná zamerala na spracovanie strategického rozvojového dokumentu, ktorý by určil smerovanie obce v tejto oblasti a zabezpečil dobre fungujúcu sociálnu sieť na území obce, z ktorej by profitovala nielen obec samotná, ale aj širšie okolie obce, regiónu.

Obec Lučivná si uvedomuje významné postavenie sociálnej oblasti a chápe sociálne služby ako súčasť verejných politík, kde sa presadzuje predovšetkým ľudský rozmer a dôraz na potreby a preferencie ich prijímateľov.

Aj v obci Lučivná sa nachádzajú občania, ktorí sú v dôsledku ich nepriaznivej sociálnej situácie odkázaní na verejné, osobitne sociálne služby, pričom majú právo si uplatňovať svoje práva na slobodný a nezávislý život s podporou spoločnosti, založený na nediskriminačnom princípe. V obci sa tiež nachádzajú znevýhodnené skupiny osôb, ktoré v porovnaní s majoritným obyvateľstvom nemajú rovnakú štartovaciu čiaru, pričom obec sa snaží tieto rozdiely poskytovaním sociálnych služieb eliminovať.

Obec Lučivná sa usiluje o zabezpečenie dôstojného života pre všetkých obyvateľov obce, s čím jej pomáha aj komunitné plánovanie. Obec sa rozhodla pre vypracovanie Komunitného plánu sociálnych služieb, ktorý preskúma potreby a požiadavky obyvateľov obce v tejto oblasti, zanalyzuje stav poskytovaných služieb v obci, prítomnosť znevýhodnených skupín a na základe toho stanoví ciele a priority, následne úlohy a opatrenia, s cieľom rozvoja sociálnych služieb na území obce, ktoré sa budú realizovať v nasledujúcom období.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Sociálne služby zahŕňajú rôzne činnosti, ktoré sú cieleňé na pomoc ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, ktorí si sami nevedia zabezpečiť základné životné potreby alebo potrebujú pomoc z iných vážnych dôvodov za účelom, aby boli schopní viesť samostatný život a zachovali si určitý životný štandard. Sociálne služby sa zároveň usilujú o zníženie sociálnych problémov v spoločnosti ako dôsledku nerovností v príjmoch a postavení. Za najviac ohrozené skupiny obyvateľstva, ktoré využívajú sociálne služby sa radia najmä staršie osoby, rodiny s deťmi, osoby s telesným postihnutím, ako aj osoby, ktoré sa ocitli z rôznych príčin na okraji spoločnosti.

Vývoj a spôsoby poskytovania a financovania sociálnych služieb závisia od demografického, ekonomického a sociálneho vývoja daného územia, ako aj od najnovších trendov v sociálnej oblasti.

Sociálna služba je definovaná ako odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.

1.1 Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím **zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o**

živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- 1) sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
- 2) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
- 3) sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnicka služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
- 4) sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
- 5) podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Poskytovateľ sociálnej služby je povinný:

- prihliadať na individuálne potreby prijímateľa sociálnej služby,

- aktivizovať prijímateľa sociálnej služby podľa jeho schopností a možností,
- poskytovať sociálnu službu na odbornej úrovni,
- spolupracovať s rodinou, obcou a komunitou pri utváraní podmienok na návrat prijímateľa sociálnej služby poskytovanej v zariadení s celoročnou pobytovou formou do prirodzeného rodinného prostredia alebo komunitného prostredia s prednostným poskytovaním sociálnej služby terénnou formou, ambulantnou formou alebo týždennou pobytovou formou, a to so súhlasom prijímateľa sociálnej služby a pri rešpektovaní jeho osobných cieľov, potrieb, schopností a zdravotného stavu.

Obec je povinná vytvárať podmienky na podporu:

- a) komunitného rozvoja,
- b) komunitnej práce - odporu aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov,
- c) komunitnej rehabilitácie - koordináciu činností subjektov obce (rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia sociálnych služieb, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti) vedúcich k obnove a rozvoju fyzických, mentálnych, pracovných schopností v nepriaznivej situácii a k podpore v začlenení sa do spoločnosti. Na tento účel slúžia komunitné centrá.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami. Obec má podľa zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len podľa zákona) podľa § 80 povinnosť vypracovať a schváliť **komunitný plán sociálnych služieb** vo svojom územnom obvode, na základe ktorého vyšší územný celok vypracúva koncepciu rozvoja sociálnych služieb v spolupráci s inými poskytovateľmi a prijímateľmi sociálnych služieb v územnom obvode. Má vytvárať podmienky na podporu komunitného rozvoja, aby predchádzala vzniku alebo rozširovaniu nepriaznivých sociálnych situácií a riešila prípadné miestne sociálne problémy.

Obcou vypracovaný a schválený komunitný plán je nielen zákonom stanovená povinnosť, ale pomôže obci spoznať jej sociálnu situáciu, a tým lepšie zaviesť adekvátne sociálne služby. Je to záväzný dokument, nie však nemenný. Jeho cieľom je:

- posilňovať sociálnu súdržnosť, spolupatričnosť všetkých obyvateľov obce a zapájanie čo najširšieho spektra občanov do verejného života,
- plánovať sociálne smerovanie a uplatňovať sociálne služby tak, aby plnilo potreby všetkých sociálnych skupín v ich prirodzenom sociálnom prostredí,
- skvalitňovať už existujúce sociálne služby,
- predchádzať sociálnej izolácii či diskriminácii jednotlivcov, určitých sociálnych skupín,
- opätovne začleňovať do komunity tých, ktorí z nej boli vylúčení alebo sú sociálne ohrození (alebo predstavujú pre obyvateľov hrozbu, vyvolávajú strach, neistotu).

Zákon o sociálnych službách stanovuje pôsobnosť obce a stanovuje jej nasledujúce

kompetencie a úlohy vo vzťahu ku komunitnému plánu:

OBEC:

- a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) je správnym orgánom v konaniach o:
  - 1) odkázanosti na sociálnu službu
    - v zariadení pre seniorov,
    - v zariadení opatrovateľskej služby,
    - v dennom stacionári,
    - v odkázanosti na opatrovateľskú službu,
    - v odkázanosti na prepravnú službu,
    - a ďalšie,
  - d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu,
  - e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie:
    - 1) sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie

- základných životných potrieb v nocľahárni, v nízkoprahovom dennom centre,
- 2) sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
  - 3) opatrovateľskej služby,
  - 4) prepravnej služby,
  - 5) odľahčovacej služby.
- f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,
- g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa §12,
- h) uzatvára zmluvu:
- 1) o poskytovaní sociálnej služby,
  - 2) o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
  - 3) o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila iná obec, alebo vyšší územný celok a ďalšie.

Na úrovni obce Lučivná je problematika sociálnych služieb legislatívne upravená formou všeobecne záväzného nariadenia. Konkrétne sa jedná o tieto VZN:

- VZN č. 1/2012 o podmienkach poskytovania dotácií z prostriedkov obce Lučivná,
- VZN č. 3/2009 o určení výšky dotácie na prevádzku a mzdy na dieťa materskej školy,
- VZN č. 2/2009 o opatrovateľskej službe,
- VZN č. 2/2006 o poskytovaní príspevku na podporu úpravy rodinných pomerov dieťaťa,
- VZN č. 3/2016 o určení miesta a času zápisu dieťaťa v ZŠ a MŠ Lučivná.

Sociálna oblasť je však čiastočne začlenená aj do ďalších VZN obce, ktoré sa týkajú napríklad vyberaní daní, poplatkov za komunálne odpady, poskytovaní služieb na trhovách

miestach na území obce, prevádzky multifunkčného ihriska, a pod.

1.2 Strategické podklady k spracovaniu komunitného plánu

Pri spracovaní komunitného plánu je nutné rešpektovať a zohľadňovať viaceré stratégie a priority, ktoré sú definované v lokálnych, regionálnych, národných a európskych strategických dokumentoch. Konkrétne sa jedná o nasledujúce dokumenty:

a) miestne dokumenty

- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Lučivná na roky 2016-2023,
- Územný plán obce Lučivná,
- Všeobecne záväzné nariadenia obce,

b) regionálne dokumenty

- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb na území Prešovského samosprávneho kraja,
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2014-2020,

c) národné dokumenty

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb,
- Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike,
- Národný program aktívneho starnutia na roky 2014-2020,
- Kľúčové oblasti a akčné plány štátnej politiky voči mládeži v Slovenskej republike.

MPSVR SR v júni 2009 vydalo **Národné priority rozvoja sociálnych služieb** ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálne technické zabezpečenie, personálne podmienky

poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorit Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

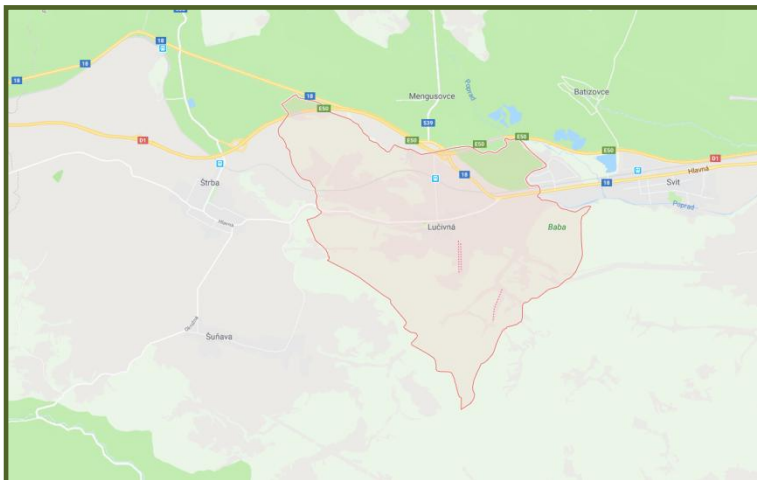
Jedným z prierezových princípov národných priorit je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

2 ANALYTICKÁ ČASŤ

2.1 Analýza súčasnej situácie obce vo vzťahu k sociálnej a demografickej oblasti

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Obec Lučivná sa v rámci spracovania rozvojových a strategických dokumentov snaží práve o dosiahnutie tohto cieľa.

Obec Lučivná leží v západnej časti Popradskej kotliny. Do katastra obce spadá Lopusná kotlina, ktorá je známa svojimi rekreačnými a športovými zariadeniami špecializovanými na zimnú a letnú rekreáciu a na druhej strane liečebné kúpele Lučivná. Centrum obce leží na súradnici

49° 03' 13" severnej zemepisnej šírky (N) a 20° 08' 56" východnej zemepisnej dĺžky (E). Priemerná nadmorská výška obce je 767 m.n.m. a celková rozloha obce je 18,77 km².

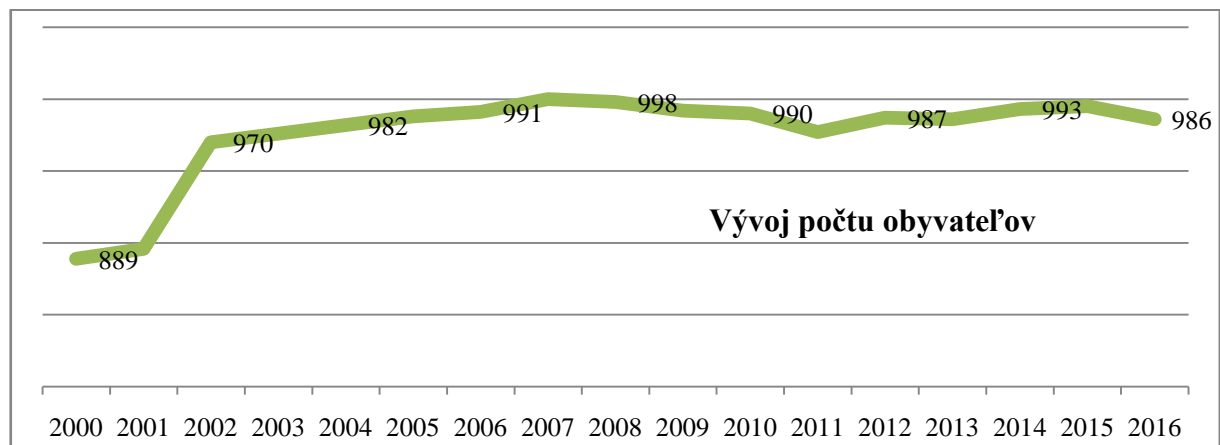
V rámci územného členenia Slovenskej republiky sa obec Lučivná zaraďuje do Prešovského samosprávneho kraja, do okresu Poprad. Obec leží 3 km od mesta Svit, 11 km od okresného mesta Poprad a približne 100 km od krajského mesta Prešov. Obec leží v spádovom území miest Svit a Poprad a je súčasťou *Združenia tatranských a podtatranských obcí*.

2.1.1 Demografia obce

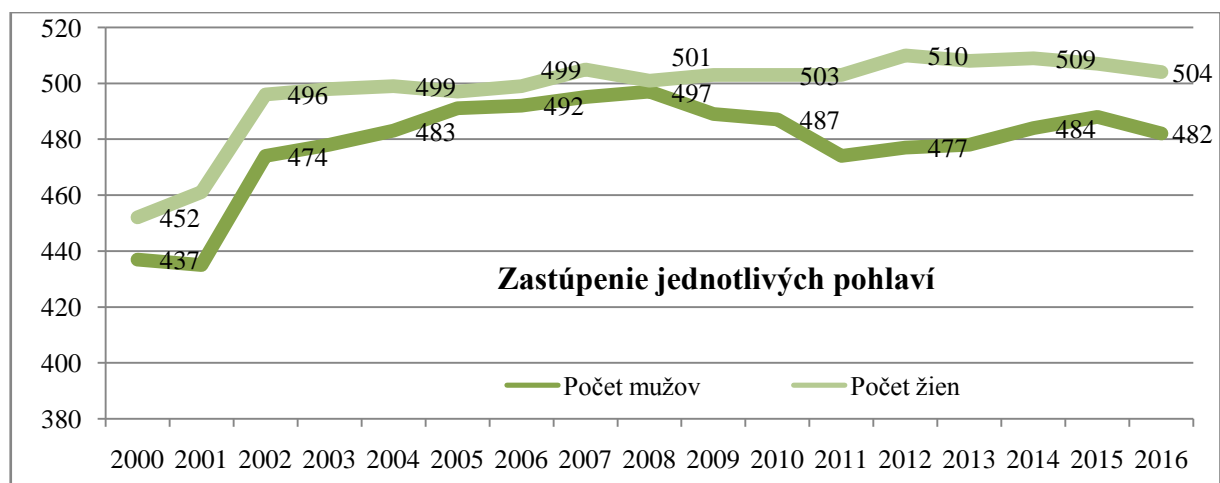
Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1321, kedy bola obec založená na zákupnom práve. V 16. storočí patrila obec Kežmarku, v 17. storočí tu bola poštová stanica a tridsiatkový úrad. Neskôr sa pri obci začal ťažiť vápenec a páliť vápno, obyvatelia boli najmä povozníci a ovčiari. Na lúkach a pasienkoch boli postavené zrubové senníky so sedlovými strechami. K výraznejšej výstavbe rodinných domov došlo až v povojnovom období, pričom budovanie individuálnej výstavby sa sústredilo do severnej a severozápadnej

časti, menšej hromadnej bytovej výstavby a občianskej vybavenosti do centrálnej časti obce Lučivná.

Aktuálny vývoj v demografickej oblasti je výsledkom základných demografických procesov reprodukcie, či už prirodzených alebo mechanických. V rozmedzí rokov 2000 - 2016 počet obyvateľov obce Lučivná výraznejšie zvyšoval. K 31.12.2000 obec evidovala 889 obyvateľov, čo predstavuje minimum v celkovom počte v rámci celého sledovaného obdobia. Maximálny počet obyvateľov obce evidovala v roku 2007, kedy bolo na trvalý pobyt prihlásených presne 1000 obyvateľov.

Z pohľadu rozdelenia obyvateľstva podľa pohlavia, je celkový počet mužov v obci výrazne nižší ako počet žien. Najvýraznejší rozdiel v celkovom počte jednotlivých pohlaví je dokumentovaný v roku 2012, kedy v obci žilo o 33 mužov menej v porovnaní s počtom žien. V posledných rokoch sa však začínajú počty mužov a žien viac vyrovnávať. K 31.12.2016 žilo v obci Lučivná 482 mužov a 504 žien.

	2000	2003	2006	2009	2012	2014	2015	2016
Počet sobášov	5	3	6	2	6	4	2	5
Počet rozvodov	1	1	0	0	0	1	1	0
Počet narodených	17	11	11	10	12	9	12	10
Počet zomretých	10	14	11	14	8	8	9	11
Počet prisťahovaných	18	14	8	9	14	13	13	8
Počet vystáhaných	24	5	5	11	8	7	14	16
Celkový prírastok obyvateľstva	1	6	3	-6	10	7	2	-9

Na základe vybraných ukazovateľov a vývoja demografickej situácii v obci možno konštatovať, že v obci je dokumentovaný dlhodobý postupný nárast v celkovom počte obyvateľstva, čo je jednak spôsobené miernym nárastom prirodzeného prírastku obyvateľstva, v dôsledku rozdielu pôrodnosti v porovnaní s celkovou mortalitou v obci Lučivná, ako aj pozitívnym migračným saldom v obci, kedy prevažujú obdobia s vyšším počtom prisťahovaných v porovnaní s celkovým počtom vystáhaných z obce. V kontexte týchto dvoch ukazovateľov je výsledný celkový prírastok obyvateľstva pozitívny, aj keď a vyskytujú roky, kedy sú dokumentované záporné hodnoty. V celom sledovanom období je však celkový prirodzený prírastok kladný.

Štruktúra obyvateľstva

- Podľa údajov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011, v obci dominuje **slovenská národnosť**, ktorá tvorí viac ako **82% z celkovej populácie** v obci. K českej národnosti sa prihlásili 2 občania, k maďarskej národnosti 2 občania, k rómskej národnosti 6 obyvateľia, k ukrajinskej a poľskej 1 obyvateľ, pričom pri 159 obyvateľoch nebola národnosť zistená. K iným národnostiam sa obyvateľia obce Lučivná nehlásia.
- Z hľadiska náboženského vyznania v obci dominuje **rímskokatolícke**

vierovyznanie, ku ktorému sa hlási takmer 63% z celkovej populácie. Významná časť občanov sa hlási k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania - takmer 16%. Občania sa ďalej hlásia k reformovanej kresťanskej cirkvi, k evanjelickej cirkvi, pravoslávnej cirkvi, gréckokatolíckej cirkvi či cirkvi adventistov siedmeho dňa. Nejedná sa však o výraznejšie počty obyvateľov. Pri takmer 17% obyvateľstva je vierovyznanie neznáme a 29 obyvateľov je bez vyznania.

- V kontexte úrovne vzdelanosti populácie obce, ktorá sa stáva jedným z predpokladov významne vplývajúcim na celkovú schopnosť rozvoja územia, možno konštatovať, že pri obyvateľoch dominuje **základné vzdelanie obyvateľov** (takmer 30%). Vysokoškolské vzdelanie dosiahlo takmer 6% obyvateľstva. Bez vzdelania je v obci viac ako 18% obyvateľstva. Pri 32 občanoch vzdelanie nebolo zistené.

- Z pohľadu **ekonomickej aktivity obyvateľstva** možno konštatovať, že štruktúra v počte detí a seniorov je aktuálne vyrovnaná, pričom počet detí aktuálne mierne preyšuje počet dôchodcov. V roku 2011 bol počet nezamestnaných v obci viac ako 15% z celkového počtu obyvateľov, čo predstavuje pomerne vysoký percentuálny podiel.

Ekonomická aktivita	Počet obyvateľov
Pracujúci	284
Pracujúci dôchodcovia	10
Osoby na materskej a rodičovskej dovolenke	16
Nezamestnaní	150
Osoby v domácnosti	0
Študenti	54
Deti	195
Iné	6
Dôchodcovia	168
Nezistené	95

2.1.2 Školstvo

V obci Lučivná sa zo školských zariadení nachádza Základná škola s materskou školou, ktoré sú umiestnené v jednej budove. MŠ je umiestnená na prízemí budovy. V budove je tiež situovaná školská jedáleň, ktorá slúži pre žiakov MŠ, ako aj žiakov ZŠ. Výchovno-vzdelávací proces prebieha podľa platných učebných osnov a štandardov

jednotlivých predmetov na I. stupni podľa základného variantu a štátneho vzdelávacieho programu I. stupňa základnej školy ISCED1. Budova spĺňa všetky hygienické a bezpečnostné predpisy. Je plynofikovaná, zateplená. Exteriér školy sa delí na okrasnú, záhradnícku a rekreačnú časť. Základná škola poskytuje vzdelanie pre žiakov 1. - 4.ročníka. Následne žiaci navštevujú školské zariadenia mimo územia obce Lučivná. V rámci mimoškolských aktivít existuje školský klub detí, ktorý ponúka jej členom rôzne formy trávenia voľného času. Škola využíva od roku 2001 internet a informačné a komunikačné technológie. Škola sa úspešne uchádza o rôzne projekty na získanie finančných prostriedkov na zvýšenie kvality výchovy. Mimoškolskú činnosť zabezpečuje škola aj s pomocou Detskej organizácie FÉNIX, ktorá finančne podporuje záujmovú činnosť detí za sociálne- znevýhodneného prostredia.

ZŠ s MŠ má právnu subjektivitu a jej zriaďovateľom a prevádzkovateľom je obec Lučivná.

2.1.3 Zdravotníctvo

Vzhľadom na veľkosť obce, poskytovanie zdravotníckych služieb priamo na území obce je limitované. Na území obce Lučivná sa nenachádza zdravotnícke zariadenie. Do obce chodí jedenkrát týždenne obvodný lekár (2 hodiny/týždeň). V obci sa nenachádza ani lekárň. Tieto služby občania využívajú mimo územia obce Lučivná.

V obci sa tiež však nachádza zariadenie pre seniorov - **domov dôchodcov v Lučivnej**, ktorého zriaďovateľom je nezisková organizácia ALTREA. Zariadenie vzniklo v roku 1997, s pôvodnou kapacitou 40 miest, neskôr bola kapacita znížená na 35 miest s cieľom poskytovania vyššej úrovne služieb a dosiahnutia väčšieho súkromia klientov. S kapacitou 35 miest sa zaraďuje medzi zariadenia rodinného typu. O klientov sa stará kolektív kvalifikovaných, dobre pripravených pracovníkov 24 hodín denne po celý rok. Priateľské prostredie a rodinná atmosféra vytvárajú predpoklad pre dôstojný život. Zariadenie poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálnu rehabilitáciu, ošetrovateľskú starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, žehlenie, osobné vybavenie a utvára podmienky na úschovu cenných vecí a zabezpečuje záujmovú činnosť.

2.1.4 Služby v obci

V rámci verejnej vybavenosti obce je pre obyvateľov k dispozícii spoločenský dom s kultúrnou sálou so 160 miestami na sedenie, ktorý plní funkciu kultúrneho zariadenia v obci. V obci sa tiež nachádza knižnica, ktorá poskytuje dostatok knižných titulov pre potreby obyvateľov obce. Knižnica je otvorená na pravidelnej týždennej báze.

Z hľadiska športových možností je v obci športový areál, ktorý je tvorený futbalovým ihriskom, tenisovým areálom s antukovými kurtmi a jedným volejbalovým ihriskom s kolkárňou. Športovú rekreačnú vybavenosť obce tvorí v južnej časti aj lyžiarsky areál Snowpark Lučivná, ktorý ponúka 4 lyžiarske vleky s 1,5 km lyžiarskych a 3 km bežeckých tratí. V stredisku je možné zapožičať lyžiarske potreby, organizovať preteky a súťaže pre školy, zájazdy a firmy, lyžiarska škola. V areáli sú k dispozícii aj detské ihrisko, ako aj možnosti jazdy na gumených kolesách a možnosti stravovania v bufete pod svahom.

V rámci ďalších zariadení je dostupný obecný úrad, ktorý je v dobrom technickom stave a zodpovedá potrebám obce. V obci sa nachádza tiež požiarna zbrojnica.

V kontexte cestovného ruchu sú na území obce dostupné viaceré zariadenia, keďže obec je súčasťou rekreačného krajinného celku Kozie chrbty medzinárodného významu. Obec sa nachádza v blízkosti Vysokých Tatier, z čoho vyplýva záujem návštevníkov aj o územie obce Lučivná. Stravovacie kapacity sú riešené v podnikových zariadeniach, ktoré poskytujú ubytovacie možnosti, avšak sú dostupné aj pre verejnosť. Priamo v obci Lučivná je možné ubytovanie v súkromí - apartmánové ubytovanie poskytované súkromnými poskytovateľmi, - MARSIM, M&M, možnosti ubytovania v penzióne KAMÉLIA, ANTILOPA, v zrube LILIAN, v hoteli Lučivná a Končistá alebo v kaštieli Lučivná.

V obci je aktívnych niekoľko záujmových združení a klubov - Klub dôchodcov, DHZ Lučivná.

Obec Lučivná je tiež známa svojimi kúpeľami. Kúpele Lučivná sú primárne zamerané na

poskytovanie kúpeľnej liečby deťom s netuberkulóznymi chorobami dýchacích ciest do dovŕšenia 18-teho roku veku. Kúpele boli založené už v roku 1872 statkárom z obce, v roku 1885 boli kúpele zaradené medzi liečebné ústavy. V súčasnosti poskytujú kúpele možnosti ubytovania v siedmych oddeleniach, možnosti stravovania v troch jedálňach s obsluhou, v reštaurácii a čajovni. V areáli pôsobí aj škola, ktorá sa snaží o prepojenie kúpeľnej školy a domovskej školy žiaka, aby čo najmenej vypadol zo školského procesu.

2.1.5 Nezamestnanosť

Okres Poprad, do ktorého patrí obec Lučivná, má v rámci Prešovského samosprávneho kraja evidovanú nižšiu mieru nezamestnanosti ako je priemer kraja. K 31.12.2017 bola v okrese evidovaná miera nezamestnanosti na úrovni 5,89%, kým v rámci celého samosprávneho kraja dosiahla miera úroveň 9,68%.

Z pohľadu počtu nezamestnaných v obci Lučivná, najviac osôb, ktoré si aktívne prácu hľadali, evidovali v obci v roku 2003 a naopak, najmenej bolo zaznamenaných nezamestnaných občanov v roku 2016 - 104 osôb. Postupný pokles v celkovom počte nezamestnaných je možné chápať pozitívne aj v nadväznosti na

rok	Uchádzači o zamestnanie
1996	110
2000	143
2003	152
2006	115
2009	109
2012	138
2014	121
2015	114
2016	104

stabilizovaný demografický vývoj v celkovom počet obyvateľov v kontexte posledných rokov.

2.1.6 Znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale predovšetkým skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa skupín dotýkajú. Znevýhodnené skupiny sú definované spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, teda od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Úbytok populácie, jej starnutie a migrácia spôsobujú konštantný pokles celkového počtu obyvateľov komunity, čo sa odráža na problémovom rozvoji oblasti sociálnych služieb. Keďže starnutie obyvateľstva nie je možné zastaviť, je potrebné venovať zvýšenú pozornosť práve tejto oblasti a plánovať sociálne služby v kontexte tohto indikátora.

Obec Lučivná definovala na svojom území tieto sociálne znevýhodnené skupiny:

- a) starší občania - seniori,
- b) nezamestnaní,
- c) deti a mládež,
- d) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Pre znevýhodnené skupiny a sociálne odkázaných občanov je dôležité, či je služba poskytovaná bezplatne alebo je potrebné za službu platiť. Za väčšinu služieb je nutné platiť, avšak časť nákladov berie na seba obec. Obec Lučivná v rámci existujúcich kompetencií v oblasti sociálnej politiky zabezpečuje viaceré úlohy:

- ✓ terénnu opatrovateľskú službu,
- ✓ dotácie a príspevky na opatrovateľskú službu,
- ✓ dotácia na prevádzku zariadenia pre seniorov,
- ✓ jednorazové dávky z rozpočtu obce,
- ✓ pomoc v krízových situáciách,
- ✓ stretnutia dôchodcov a podpora ich spolkovej činnosti,
- ✓ pravidelné príspevky pre seniorov,
- ✓ návštevy jubilujúcich občanov,
- ✓ poradenské a pomocné činnosti pre znevýhodnené skupiny,
- ✓ dohľad nad nesvojprávnymi občanmi v spolupráci s okresným súdom.

Starší občania

Starší občania sú pre potreby komunitného plánu dôležitou skupinou, ktorá si z demografického hľadiska vyžaduje najväčšiu pozornosť zo strany poskytovateľa sociálnej služby. Sociálne služby sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity. Pre túto skupinu sú typické tieto prejavy:

- predlžovanie individuálneho, ako aj priemerného veku,
- nárast chorobnosti a závislosti na sociálnej pomoci,
- zvýšené riziko straty partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny,

- pretrvávajúci potenciál jednotlivcov pre vlastný prospech, ako aj pre prospech komunity.

V rámci tejto skupiny je pozorovateľná trvalo a prirodzene vzostupná tendencia rastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity. Nie je to však jav, ktorý je pozorovateľný len v demografii obce Lučivná, jedná sa o celoslovenský trend. Podľa posledného SODB /2011/ tvoria dôchodcovia viac ako 17% z celkového počtu obyvateľov, pričom ich počty budú v kontexte súčasných vývojových trendov naďalej narastať. Je preto potrebné zamerať sa na úroveň služieb pre túto znevýhodnenú skupinu.

V obci je aktívna miestna organizácia - **Klub dôchodcov**, ktorá umožňuje aktívne trávenie voľného času pre seniorov - uskutočňujú spoločné výlety, spevokol, posedenia, výročné členské schôdze, zúčastňujú sa športových hier, spolupracujú s cirkvami. Stretnutia v rámci Klubu dôchodcov podnecujú starších občanov k spolupatričnosti a súdržnosti, čo sa odráža na ich fyzickej a psychickej aktivite.

Obec Lučivná zabezpečuje v rámci tejto skupiny obyvateľov terénnu opatrovateľskú službu. Obec z rozpočtu poskytuje pre seniorov príspevky na opatrovatel'ky. Z pohľadu ďalších služieb pre túto skupinu zabezpečuje obec aj donášku obedov, ak to vyžaduje zdravotný stav osamelého dôchodcu.

V obci je dostupný aj domov dôchodcov, ktorý poskytuje nadštandardné možnosti a služby ubytovacie, stravovacie, služby zaopatrenia, poradenstva, záujmové činnosti a zdravotnú a rehabilitačnú starostlivosť.

Nezamestnaní občania

Občan vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie viac ako 12 mesiacov je chápaný ako znevýhodnená osoba na trhu práce, čo je predovšetkým spôsobené hrozbou poklesu pracovných návykov u tejto osoby. Obec Lučivná v spolupráci s Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny Poprad v súčasnom období zamestnáva dlhodobo nezamestnané osoby - v celkovom počte 6 osôb.

Obec sa tak aktívne snaží o integráciu nezamestnaných občanov, príp. znevýhodnených skupín na trhu práce, prostredníctvom udržiavania pracovných návykov u týchto občanov, prostredníctvom poradenských aktivít, pomoci. Najmä dlhodobo

nezamestnaní občania, navyknutí na pravidelný príjem sociálnych dávok, upadajú častokrát do pasivity a rezignácie. Tieto dávky v mnohých prípadoch vplyvajú na občanov skôr demotivačne, keďže poberatelia týchto dávok sa nesnažia zmeniť svoju sociálnu a životnú situáciu. Práca s zamestnanými občanmi má pozitívny dopad na samotnú obec. Jedná sa primárne o tieto prínosy:

- zlepšenie ekonomických podmienok, sociálnych i kultúrnych podmienok v obci, ako aj podmienok samotných občanov,
- tvorbu, ochranu, udržiavanie a zlepšovanie životného prostredia obyvateľov obce Lučivná,
- podpora vzdelávania a získavania skúseností u dlhodobo nezamestnaných občanov,
- rozvoj a ochrana duchovných a kultúrnych hodnôt,
- rozvoj a podpora komunitnej činnosti v obci.

Deti a mládež

Jedná sa o cieľovú skupinu, kde príjemcami sociálnych služieb sú predovšetkým:

- jednotlivé ohrozené deti, mládež a mladí dospelí, ktorí sa nachádzajú v nepriaznivej alebo krízovej sociálnej situácii, pre ktorú je potrebné nastaviť súbor opatrení na odstránenie, zmiernenie a zamedzenie prehlbovania alebo opakovania porúch psychického, fyzického a sociálneho vývinu a je potrebné poskytnúť pomoc v závislosti od závažnosti poruchy a situácie.
- deti žijúce v nevyhovujúcom rodinnom prostredí (zanedbávané deti a mládež zo strany rodičov – nedostatočná úroveň záujmu a starostlivosti o výchovu, zabezpečovanie základných životných potrieb a pod.), deti zo sociálne slabších rodín, deti ohrozené syndrómom CAN (týrané, zneužívané a zanedbávané deti), deti a mládež s poruchami správania a s tendenciami k asociálnemu správaniu, deti s problémom záškoláctva, „mladí dospelí“ po ukončení ústavnej starostlivosti.

Zistenie presnej početnosti cieľovej skupiny nie je možné, nakoľko sa štatisticky nesleduje. Z demografickej analýzy je možné stanoviť iba percentuálny podiel mládeže, ktorý sa podľa údajov z SODB 2011 nachádza na úrovni približne 20% (v súčte detí a študentov do 15 rokov). V komplexe skupiny detí a mládeže je potrebné zdôrazniť možnosti

voľnočasových aktivít a vybudovanú sociálnu infraštruktúru v obci práve pre túto skupinu. Materská škola a základná pravidelne organizujú mnoho aktivít v rámci výchovno-vzdelávacej činnosti. Jedná sa najmä o tieto aktivity - v rámci voľnočasových krúžkov, v rámci aktivít MŠ (Mikuláš, Deň detí, turistické vychádzky do prírody, maškarný ples, besiedky, tvorivé dielne, rôzne športové aktivity), z pohľadu ďalších aktivít - prednes prózy a poézie, olympiády, rôzne druhy prednášok, športové súťaže, rôzne výlety a pod. Pre starších sú v obci k dispozícii detské ihriská a športový areál, ktoré umožňujú aktívne trávenie voľného času. K dispozícii je tiež knižnica.

Občania so sociálnymi a spoločenskými problémami

Keďže sa jedná o najrôznorodjšiu skupinu znevýhodnených osôb, jej potreby, prístupy k nej, ako aj formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto skupine vyžadujú individuálne riešenia. Do skupiny občanov so sociálnymi a spoločenskými problémami obec zaraďuje týchto občanov:

- občania bez domova,
- občania prepustení z výkonu trestu odňatia slobody a ústavu na výkon väzby,
- dlhodobo nezamestnaní občania,
- občania spoločensky neprispôsobiví,
- závislí občania,

Vzhľadom k rôznorodosti týchto skupín a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupiny a zvlášť niektorých jej kategórií len odhadnúť.

Obec finančnými prostriedkami z rozpočtu obce individuálne rieši takto problémových občanov, ktorí sa ocitnú v krízovej situácii, čím sa snaží primárne o ich začlenenie späť do spoločnosti.

Treba v budúcnosti zvážiť aj možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom.

Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčinnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne

fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

V rámci tejto skupiny osôb je potrebné zaistiť priebežnú terénnu sociálnu prácu, pomoc k svojpomoci podporou programov a projektov zameraných na sociálnu inklúziu alebo využívaním rôznych foriem zamestnávania tejto cieľovej skupiny.

2.2 Stav poskytovaných služieb v obci

Sociálna infraštruktúra je primárne určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva, pričom jej rozmiestňovanie vychádza zo štruktúry osídlenia a veľkosti obce. V rámci rozdelenia kompetencií zo strany štátu zodpovedá za sociálnu službu a terénnu sociálnu prácu obec.

Opatrovateľská služba v obci Lučivná v súčasnosti je poskytovaná ako terénná služba poskytovaná prednostne v byte odkázaného občana a poskytuje sa počas obdobia splnenia podmienok trvania nároku na tento druh sociálnej služby. Hodinová sadzba za opatrovateľskú službu je 1,5 EUR. Ak prijímateľovi sociálnej služby, prípadne inej fyzickej osobe nepostačujú finančné prostriedky na úhradu poskytovaných služieb, môže obec zvyšnú čiastku prefinancovať a bude ju viesť ako pohľadávku, ktorú si uplatní v dedičskom konaní.

Obec v rámci opatrovateľskej služby poskytuje tieto služby:

1. Sebaobslužné úkony
  - hygiena - osobná hygiena a celkový kúpeľ,
  - stravovanie a dodržiavanie pitného režimu,
  - vyprázdňovanie močového mechúra a hrubého čreva,
  - obliekanie a vyzliekanie,
  - mobilita, motorika,
2. Úkony starostlivosti o svoju domácnosť
  - nákup potravín a iného drobného spotrebného tovaru,
  - príprava jedla, varenie, zohrievanie jedla,
  - donáška jedla do domu,
  - umytie riadu,

- bežné upratovanie v domácnosti,
- obsluha bežných domácich spotrebičov,
- starostlivosť o prádlo (pranie, žehlenie),
- starostlivosť o lôžko,
- vynášanie drobného odpadu do zbernej smetnej nádoby,
- donáška uhlia, donáška dreva, vynesenie popola, donáška vody, kúrenie vo vykurovacích telesách a ich čistenie,
- ďalšie jednoduché úkony spojené s prevádzkou a udržiavaním domácnosti (administratívne úkony spojené s vedením domácnosti, napríklad zabezpečenie úhrady platieb),

3. Základné sociálne aktivity

- sprievod - na lekárske vyšetrenie, na vybavenie úradných záležitostí, do školy, zo školy, do a zo zamestnania, pri záujmových činnostiach,
- predčítanie pre fyzickú osobu, ktorá je nevidiaca alebo prakticky nevidiaca najmä pri vybavovaní úradných záležitostí, pri vybavovaní úradnej a osobnej korešpondencie a pri nakupovaní,
- tlmočenie

4. Dohľad pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a pri vykonávaní základných sociálnych aktivít.

Obec Poluvsie v súčasnosti poskytuje opatrovateľskú službu pre starších občanov, pričom zamestnáva k 31.1.2018 celkovo 12 osobu, na polovičnú úväzok. Službu v súčasnosti využíva jedna osoba.

V obci sa nachádza v zariadenie pre seniorov - **domov dôchodcov v Lučivnej**, ktorého zriaďovateľom je nezisková organizácia ALTREA. Budova zariadenia sa nachádza v centre obce Lučivná, v rozsiahlom areáli s veľkou záhradou a panoramatickým výhľadom na Tatry. Jedná sa o dvojposchodovú budovu, ktorá je rozdelená na ubytovacia a stravovacia časť. Prízemie ubytovacej časti je bezbariérové, určené výlučne imobilným klientom. Izby sú vybavené polohovateľnými posteľami, nábytkom. Klienti majú k dispozícii antidekubitné matrace, podložné antidekubitné kolieska, invalidné vozíky, prenosné WC stoličky a podobne. Na prvom poschodí ZsP sú izby pre klientov so zníženou schopnosťou pohybu.

Izby sú v štýle samostatnej bunky pozostávajúcej z dvoch dvojposteľových izieb. V predchodbičke je samostatné sociálne zariadenie a samostatný sprchovací kút. Pre väčšiu bezpečnosť klientov sú v sprchách a na toaletách inštalované madlá. Na druhom poschodí sú dvojposteľové a trojposteľové izby. Každá je so sociálnym zariadením a sprchovacím kútom. Nachádza sa tu aj spoločenský kútik s kreslami a stolíkom, kde sa môžu klienti kedykoľvek stretávať. Strava je klientom poskytovaná v súlade so zásadami zdravej výživy, s prihliadnutím na vek a ich zdravotný stav. Príprava stravy je zabezpečovaná denne vlastnou kuchyňou. Strava je klientom podávaná 5 krát denne. Klientom s diabetickou diétou je podávaná 6 krát denne. V zariadení sú možnosti záujmových činností - pracovná terapia /vysádzanie, polievanie kvetov, hrabanie lístia, upratovanie a pod/, výtvarná technika, terapia hudbou.

Klientom je k dispozícii spoločenská miestnosť, televízny prijímač s veľkým výberom programov, video a DVD prehrávač. Využívajú služby knižnice, ktorá im poskytuje výber z množstva kníh rôznych žánrov, týždenníky, mesačníky, ale aj denná tlač. K ďalším ponúkaným aktivitám patria jednoduchšie ale aj náročnejšie spoločenské hry, rôzne pomôcky podporujúce udržanie mentálnych schopností klientov. Zariadenie organizuje spoločné oslavy narodenín a menín klientov. V lete robieva posedenia pri ohnisku. Veľkú obľubu má príprava kotlíkového gulášu a opekanie klobásky. Pri organizovaní spoločensko-kultúrnych akcií dlhodobo spolupracuje s Materskou a Základnou školou v Lučivnej. Obľube sa tešia rôzne výlety, návštevy múzeí, výstav, každoročne navštevujú vianočné trhy organizované mestom Poprad. Na uspokojenie duchovných potrieb klientov slúži katolícky a evanjelický kostol v obci. Pre imobilných klientov sú duchovné služby zabezpečované pravidelnými návštevami kňaza priamo v zariadení.

Keďže budúcim obdobím vyvstáva hrozba prestarnutia populácie je potreba zvyšovania a rozvoja kapacít týchto zariadení s cieľom naplnenia sociálnych potrieb jednotlivých skupín obyvateľstva.

Z pohľadu sociálnej infraštruktúry sú tiež v obci dostupné Kultúrny dom, knižnica, požiarna zbrojnica, športový areál, ubytovacie a stravovacie možnosti. Za službami, ktoré v obci absentujú sú obyvatelia obce Lučivná nútení dochádzať do okolitých obcí a miest, ktoré sú dobre dostupné.

Obec Lučivná v súčasnom období poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- terénna opatrovateľská služba a príspevky na zabezpečenie činnosti,
- jednorazové dávky z rozpočtu obce v krízových situáciách,
- podporné a poradenské služby,
- stretnutia dôchodcov a podpora ich spolkovej činnosti,
- návšteva jubilujúcich občanov,
- poskytovanie posudkovej činnosti na určenie stupňa odkázanosti,
- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi v spolupráci s okresným súdom.

2.3 Požiadavky prijímateľov sociálnych služieb

Obec Lučivná v budúcich obdobiach neuvažuje s nárastom obyvateľstva v skupine predproduktívneho a produktívneho veku, skôr naopak, zvažuje pokles podielu týchto skupín na celkovom počte obyvateľstva a postupné zvyšovanie priemerného veku a starnutie populácie, čo je v súčasnosti celoslovenským trendom a čo sa ukazuje aj v posledných rokoch v rámci vývoja jednotlivých skupín obyvateľstva. V dôsledku toho sa požiadavky na sociálne služby budú zvyšovať a je potrebné zahrnúť tieto skutočnosti aj do finančného plánovania obce. Priamo na území obce sa nachádza sociálne zariadenia pre seniorov, a v prípade potreby, obyvatelia obce tieto služby môžu využívať aj v blízkom okolí.

Keďže požiadavky na poskytovanie sociálnych služieb budú rásť, s ohľadom na budúce potreby obyvateľov obce by bolo vhodné orientovať sa na:

- rozširovanie foriem poskytovaných sociálnych služieb na území obce podľa konkrétnych požiadaviek obyvateľstva,
- rozširovanie možností aktívneho trávenia voľného času v obci pre všetky vekové skupiny obyvateľstva,
- rozširovanie relaxačných a oddychových zón v obci.

Práve orientácia na tieto kľúčové disparity pomôže posilniť sociálnu a ekonomickú stabilitu obce Lučivná.

Pri spracovaní rozvojového dokumentu boli v prípravnej fáze zapojení aj obyvatelia obce, ktorí mali možnosť prostredníctvom realizovaného dotazníkového prieskumu vyjadriť svoje názory a požiadavky/odporúčania pre rozvoj v sociálnej oblasti. Obec pri stanovovaní

konkrétnych priorit a opatrení pre túto oblasť brala názory obyvateľov do úvahy a zohľadnila ich odporúčania. **Výsledky dotazníkového prieskumu sú bližšie popísané v časti Príloha.**

2.4 SWOT analýza sociálnej oblasti

SWOT analýza (Strong points, Weak points, Oportunities, Threats) kompletizuje a zoraďuje vnútorné silné a slabé stránky, vonkajšie príležitosti a ohrozenia podľa dôležitosti. SWOT analýza je východiskom pre formulovanie stratégie, ktorá vznikne ako súlad medzi vnútornými vlastnosťami a vonkajším prostredím. Ide najmä o vzájomné porovnanie vnútorných silných a slabých stránok obce a možností a ohrození, ktoré pôsobia na ďalší rozvoj územia z vonkajšieho prostredia.

SILNÉ STRÁNKY

- + existencia materskej školy, základnej školy,
- + terénna opatrovateľská služba,
- + poskytovanie dotácií z rozpočtu obce,
- + zariadenie pre seniorov v obci,
- + prítomnosť maloobchodných prevádzok priamo v obci,
- + vidiecke prostredie obce a jej okolia,
- + aktívny cestovný ruch v obci a blízkom okolí,
- + aktivita spolkov a záujmových združení v obci,
- + vybudovaná technická infraštruktúra v obci,
- + individuálny prístup samosprávy k riešeniu problémov znevýhodnených osôb,
- + aktívny prístup samosprávy k riešeniu problémov v sociálnej oblasti.

SLABÉ STRÁNKY

- starnutie obyvateľstva a stagnovanie demografického vývoja v obci,
- nezáujem občanov o veci verejné,
- nedostatočná prevencia voči kriminalite a možným protispoločenským konaniam,

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby,
- nedostatok vlastných finančných prostriedkov pre rozvoj sociálnej oblasti.

PRÍLEŽITOSTI

- + využívanie podpory štrukturálnych fondov EÚ,
- + zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov,
- + strednodobé a dlhodobé plánovanie obce,
- + cielenie opatrení podľa miestnych potrieb,
- + zapojenie obyvateľov do plánovania sociálnej oblasti,
- + podpora mladých rodín a znevýhodnených skupín.

OHROZENIA

- nárast sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby,
- nedostatočná osвета v oblasti ochrany životného prostredia,
- legislatívne zmeny,
- výskyt civilizačných chorôb a epidémií,
- dôsledky zmeny klímy, ktoré prinášajú nové ohrozenia,
- zhoršenie, príp. rozpad spoločenských, komunitných, rodinných vzťahov.

3 STRATEGICKÁ ČASŤ

Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb

3.1 Rozvoj poskytovaných sociálnych služieb

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sa orientujú na tieto základné oblasti:

- a) podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb,
- b) rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s denným a týždenným pobytom,
- c) zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb,
- d) vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb je strednodobým strategickým dokumentom, ktorý analyzuje súčasný stav a navrhuje nasledovné odporúčania a priority, ktorých realizácia prispeje k lepšiemu a efektívnejšiemu zabezpečovaniu sociálnych služieb v obci. Obec Lučivná si v kontexte tohto zámeru definovala strategický cieľ v oblasti sociálnych služieb:

**Cieľom obce Lučivná je vytvoriť na území obce
podmienky pre poskytovanie sociálnych služieb
v súlade s potrebami znevýhodnených osôb
a zabezpečiť tým zvýšenie celkovej životnej úrovni v obci.**

Uvedený cieľ je možné dosiahnuť len spoluprácou viacerých sektorov, subjektov a partnerov. Dôležitou otázkou však je dostupnosť finančných prostriedkov. V súčasnosti je možné financovať sociálne služby prostredníctvom príspevkov z vyššieho územného celku, prostredníctvom nenávratných finančných príspevkov z zo štrukturálnych fondov EÚ, z príspevkov z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, z rozpočtu obce, zo sponzorských darov.

Obec Lučivná si pre nasledujúce roky určila v rámci sociálnej oblasti tieto opatrenia:

Špecifické ciele a priority rozvoja sociálnych služieb na území obce Lučivná	
Cieľ 1: Zabezpečiť poskytovanie sociálnych služieb na základe potrieb jednotlivých sociálnych skupín obyvateľstva.	
Cieľ 2: Vytvoriť ponuku komunitne poskytovaných sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj sociálnych služieb seniorov, pre rodiny s deťmi, sociálne slabšie rodiny a pre rodiny, ktoré sa starajú o odkázaného člena rodiny.	
Cieľ 3: Zvýšiť informovanosť obyvateľov obce o možnostiach poskytovania sociálnych služieb obcou a poskytovať kvalitné poradenstvo pre znevýhodnené skupiny.	
Cieľ 4: Zlepšiť pracovné návyky dlhodobo nezamestnaných osôb.	
Cieľ 5: Skvalitniť prostredie v obci Lučivná.	
Opatrenia rozvoja sociálnych služieb na území obce Lučivná	
1.1	Zabezpečiť kvalitné poskytovanie sociálneho poradenstva ➤ zamestnancami Obecného úradu ➤ dobrovoľníkmi a členmi spolkov a záujmových združení ➤ v spolupráci s ÚPSVaR
2.1	Realizovať propagačné a informačné aktivity týkajúce sa možností a podmienok sociálneho poradenstva v obci (webová stránka obce, obecná tabuľa, informačné prednášky, dobrovoľníci)
3.1	Aktívne spolupracovať s domom seniorov Lučivná
4.1	Monitorovať občanov, ktorí potrebujú pomoc
5.1	Zabezpečiť revitalizáciu zelene v obci
6.1	Podporovať občianske združenia v obci a spolkovú činnosť občanov
7.1	Zlepšiť technický stav a materiálové vybavenie obecných budov
8.1	Vytvárať podmienky pre znižovanie kriminality v obci
9.1	Pripraviť priestory pre denný stacionár
10.1	Rozširovať priestory pre aktívne trávenie voľného času a spolkové činnosti

3.2 Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Lučivná úzko participuje a kooperuje s Programom rozvoja obce. Čiastkovým cieľom kooperácie týchto dokumentov je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci a zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva.

Keďže finančné možnosti obce sú ohraničené, požiadavku na rozvoj sociálnej oblasti je nutné zahrnúť do plánovaného rozpočtu na ďalšie roky a programové obdobia. Obec

vzhľadom na svoju možnosť a finančné zdroje nie je schopná svojpomocne realizovať plánovaný komplexný rozvoj sociálnej oblasti. Na jednotlivé priority rozvoja sa obec bude snažiť získať nenávratné finančné príspevky, ktoré by pomohli rýchlejšie realizovať stanovené priority. časový horizont realizácie opatrení komunitného plánu sociálnych služieb, ako aj zodpovedné osoby, ktoré budú tieto opatrenia koordinovať stanoví Obecné zastupiteľstvo obce Lučivná.

3.3 Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Rozvoj sociálnej oblasti je možné dosiahnuť len prostredníctvom aktívnej účasti obyvateľov obce na komunitnom plánovaní. Obyvatelia obce by mali svoje potreby a požiadavky v oblasti poskytovania sociálnych služieb vyjadriť, aby bola obec schopná reflektovať na skutočné potreby občanov. Predstavitelia samosprávy a poverené osoby sa budú v nasledujúcich rokoch snažiť o priebežné monitorovanie týchto potrieb, následné posudzovanie a vytváranie finančných rezerv, ktoré umožnia realizovanie potrieb občanov v sociálnej oblasti.

Komunitný plán obce predstavuje pre sociálnu oblasť usmernenie a stratégiu, ktorou sa obec chce pre nasledujúce roky riadiť, pričom záväznosť tohto dokumentu je potrebné chápať v kontexte všetkých subjektov pôsobiacich na území obce - podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor a pod. Dokument je základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov.

Občania, príp. subjekty pôsobiace na území obce sa do komunitného plánovania môžu zapojiť prostredníctvom nasledujúcich krokov:

- písomnými návrhmi, ktoré budú odovzdané poverenému pracovníkovi zodpovednému za sociálnu oblasť na Obecnom úrade Lučivná,
- ústnymi návrhmi občanov na rokovaníach OZ alebo na obecnom úrade, kde sa vyhotoví úradný záznam o predložení návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom,
- účasťou obyvateľov na verejných zhromaždeniach obce Lučivná.

Komunitný plán je možné meniť, príp. dopĺňať, ak sa zmenia priority obce, alebo

obec získa mimoriadne finančné prostriedky na konkrétne potreby v obci, príp. sa vyskytnú nové návrhy a podnety na poskytovanie sociálnych služieb v obci Lučivná. Predkladať návrhy na modifikáciu dokumentu bude v právomoci starostu obce a poslancov OZ. Občania a inštitúcie môžu tiež v písomnej forme predložiť návrhy na modifikáciu strategického dokumentu. Na zasadnutiach OZ v termíne schvaľovania obecného rozpočtu predložia poslanci informácie o návrhoch modifikácii a OZ bude rokovať o ich relevantnosti. Ak doplnenie KP bude spojené s možnosťou získať finančné prostriedky, alebo bude vyvolané inou nevyhnutnou potrebou, môže sa kvôli tomu tiež iniciovať mimoriadne zasadnutie Obecného zastupiteľstva.

Obecné zastupiteľstvo obce Lučivná je povinné minimálne raz ročne prerokovať Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností aplikovať požiadavky a návrhy do Komunitného plánu obce. Na rokovanie zastupiteľstva bude predložená správa o plnení úloh Komunitného plánu sociálnych služieb, aktuálnej situácii a aktualizácii úloh obce v oblasti sociálnych služieb na budúce obdobie. Počas roka sa môže každý poslanec OZ oboznámiť s priebehom plnenia komunitného plánu v priestoroch Obecného úradu Lučivná.

Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu Komunitného plánu sociálnych služieb obce sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce Lučivná - starosta obce a Obecné zastupiteľstvo.

ZÁVER

Obec Lučivná sa pri komunitnom plánovaní zamerala najmä na základné skupiny, pre ktoré je nevyhnutné plánovať sociálne služby. Jedná sa o skupiny detí a mládeže, starších obyvateľov – seniorov, občanov so zdravotným postihnutím a ich rodiny, osoby ohrozené týraním a zneužívaním, neprispôsobivých občanov, ľudí bez domova, ľudí závislých od návykových látok, jednotlivcov po výkone trestu, nezamestnaných občanov.

Obec dôkladne zvažovala členenie sociálnych skupín, aby bola schopná efektívne zacieliť a kombinovať konkrétne opatrenia pre danú sociálnu skupinu. Obec Lučivná sa týmto spôsobom snaží o zotrvanie obyvateľov obce v ich prirodzenom sociálnom prostredí.

Obec verí, že strategický dokument pomôže zvýšiť dostupnosť a kvalitu sociálnych služieb, ako aj rozšíriť ich ponuku na území obce Lučivná. Plán stanovuje krátkodobé ciele a priority, smeruje k dosiahnutiu dlhodobej vízie rozvoja sociálnych služieb a riadi rozvojové procesy, ktoré umožnia naplnenie potrieb jednotlivých sociálnych skupín. Sociálne služby na základe plánovania a spracovania dokumentu sú presne a jasne definované, pričom zodpovedajú miestnym špecifikám a potrebám jednotlivých občanov.

Obec má dostatok predpokladov, miestneho prírodného i kultúrneho potenciálu a počiatočného investičného kapitálu, ako aj vlastnú snahu a presvedčenie vedenia obce na to, aby obyvatelia boli v budúcnosti zameraní viac na využívanie miestnych zdrojov a tradícií, čo je predpokladom zvýšenia zamestnanosti, zabráneniu odchodu mladých a vzdelaných ľudí z obce a zvyšovanie životnej úrovne či zlepšovanie kvality života obyvateľov obce. Obec Lučivná verí, že práce komunitný plán napomôže obci pri riešení existujúcich problémov v sociálnej oblasti a nasmeruje obec na cestu trvalo udržateľného rozvoja sociálnej oblasti.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb – MPSVR SR (2009)
- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov
- Zákon c.305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele
- Zákon c. 601/2003 Z.z. o životnom minime
- Zákon c.369/90 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení,
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011
- Územný plán obce
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Lučivná na roky 2016-2023